

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

1(7)

Ek, Hanna
Tel: 010-698 10 96
Hanna.Ek@naturvardsverket.se

BESLUT
2015-01-30 Ärendenr:
NV-00054-15
NV-00244-15

Svenska Rovdjursföreningen
Att: Kenth Naucmér
E-post: kenth.naucmer@rovdjur.se

Naturskyddsföreningen i Gävleborg
Att: Anders Ekholm
E-post: awekholm@gmail.com

Djurens rätt i Gävle/Sandviken
Att: Anders Ekholm
Adress se ovan

Svenska Rovdjursföreningen region
Gävleborg
Att: Anders Ekholm
Adress se ovan

Överklaganden av Länsstyrelsens i Gävleborgs län beslut om skydds jakt på varg, länsstyrelsens dnr 218-7994-14

Beslut

Naturvårdsverket avvisar Djurens rätt i Gävle/Sandvikens och Svenska Rovdjursföreningen region Gävleborgs överklaganden.

Naturvårdsverket bifaller Svenska Rovdjursföreningens och Naturskyddsföreningen i Gävleborgs överklaganden och upphäver länsstyrelsens beslut.

Bakgrund

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutade den 22 december 2014 om skydds jakt efter en varg (alfatiken) i reviret Prästskogen/Haverö i Ljusdals kommun. Jakttiden bestämdes till från och med den 9 januari till och med den 15 februari 2015. Av beslutet framgår att jakten endast får bedrivas med hjälp av helikopter under förutsättning att såväl pilot som skytt har dokumenterad erfarenhet av verksamheten. Vidare framgår att länsstyrelsen utser jaktledare, pilot och skytt. Beslutet förenades med ett verkställighetsförordnande. Länsstyrelsens beslut motiverades i huvudsak enligt följande.

Skälet för skydds jakt i detta fall är att förhindra allvarlig skada. Vid spårningar i samband med ett av angreppen hösten 2013 konstaterades att alfatiken genomfört attacken utan hjälp av den dåvarande hannen. Den nuvarande partnern Galvenhannen har heller inte kopplats ihop med några skador under den tid han uppehållit sig i Sverige. Detta utesluter inte att tiken haft sällskap vid något av angreppen. Mycket tyder dock på att hon är den mest skadegörande individen. Mot bakgrund av att ett fjärde angrepp har skett i berört område bedömer länsstyrelsen att de aktuella vargarna är särskilt skadebenägna. Naturvårdsverket bedömer i ärende NV-08145-14 att fyra angrepp av sådan här karaktär kan utgöra allvarlig skada. Risken för upprepade allvarlig skada på fler hundar är stor. Den ekonomiska förlust som ett minskat jakttryck kan innebära för markägaren i form av eventuellt ökade älgbetesskador samt försämrad möjlighet för älgförvaltningsområdet att nå sina mål bidrar till att det är motiverat med skydds jakt för att förhindra allvarlig skada.

I detta fall avser ansökan endast alfatiken, som inte är av genetiskt viktig härkomst. Skydds jaktens effekter på vargstammens tillväxttakt och gynnsamma bevarandestatus kommer därför att vara marginell. I det aktuella området har jägarna sökt av markerna innan jakten inletts. Därutöver har jägarna hållit sig i närheten av hundarna. Dessa åtgärder är att betrakta som mest lämpliga och tillämpliga åtgärder har vidtagits. Jakt med helikopter är den mest effektiva metoden för att lyckas bedriva skydds jakt på en specifik individ i en vargflock. Jakten förutsätter att alfaparet särskiljs från valparna och att skytten därefter kan skilja på hane och tik från helikoptern.

Överklaganden

Svenska Rovdjursföreningen

Svenska Rovdjursföreningen överklagar beslutet och yrkar att det ska inhiberas och att Naturvårdsverket ska underkänna länsstyrelsens beslut samt anför i huvudsak följande. Hannen i reviret är den genetiskt viktiga Galvenhannen och paret fick våren 2014 en valpkull som alltså är genetiskt viktiga F1:or. Om reviret lämnas ostört är chansen stor att Galvenhannen även 2015 kan bidra med en kull genetiskt viktiga valpar tillsammans med sin tik. Skulle däremot tiken dödas är risken stor att hannen inte kommer hinna hitta en ny tik innan löpperioden i februari. Och därmed är det stor risk att vargförvaltningen missat denna uppenbara möjlighet att få fram ytterligare en viktig valpkull. Invandrarvargen Galvenhannen lever nu sina sista år. År 2015 kan mycket väl

vara sista chansen att få ytterligare ett tillskott av hans viktiga gener. Dessutom är han kanske den enda nu fruktsamma invandraren i vargpopulationen. Tiken som jaktbeslutet avser har en betydligt lägre inavelsgrad än snittet i stammen och kan inte, som länsstyrelsen gör, avfärdas som genetiskt oviktig. Att tillåta skydds jakt på föräldratiken strider mot kravet om att skydds jakt inte får försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus.

Den allvarliga skada som skydds jakten enligt beslutet ska förhindra är risk för upprepade angrepp på jakthundar. Länsstyrelsen uppger i sitt beslut att ansökan om skydds jakt föregåtts av fyra vargangrepp på jakthundar. Tre av dessa inträffade redan hösten 2013. De har redan lett till en skydds jakt där den dåvarande föräldrahannen dödades. Det fjärde angreppet inträffade den 16 augusti 2014. Alltså har en hund angripits de senaste 12 månaderna. Det finns inte något som skulle bevisa att föräldratiken är särskilt benägen att angripa hundar som springer lösa i reviret. Den andra allvarliga skadan som ska förhindras är "den ekonomiska förlust som ett minskat jakttryck kan innebära för markägaren i form av eventuellt ökade älgbetesskador samt den försämrade möjligheten för älgförvaltningsområdet att nå sina mål". Länsstyrelsen lägger inte fram några belegg för att en sådan skada ska uppkomma eller hur stor den skulle bli. Jaktbeslutet strider mot kravet om att det måste föreligga risk för allvarlig skada. Det strider också mot kriteriet att det inte ska finnas någon annan lämplig lösning. Exempelvis kan älg jagas effektivt även med hund i band.

Naturskyddsföreningen i Gävleborg, Svenska Rovdjursföreningen region Gävleborg, Djurens rätt Gävle/Sandviken

Naturskyddsföreningen i Gävleborg, Svenska Rovdjursföreningen region Gävleborg samt Djurens rätt Gävle/Sandviken överklagar den 9 januari 2015, genom Anders Ekholm, beslutet och yrkar att beslutet ska underkännas och inhiberas. De anför i en gemensam skrivelse bl.a. följande. Länsstyrelsen anger inte på ett tydligt sätt hur en särskiljning av alfaparet ska ske under jakttillfället. Det föreligger risk för att den genetiskt värdefulla Galvenhannen därmed kan fällas av misstag. Länsstyrelsen gör bedömningen att tiken, som härstammar från Djurskog 3, inte är av genetisk viktig härkomst och att effekten av skydds jakt därmed blir marginell för vargstammens tillväxt och gynnsamma bevarandestatus. Detta är en felaktig bedömning. Inavelskoefficienten för Djurskog 3 är betydligt lägre än medelvärdet för den Skandinaviska vargpopulationen. Det är bara tio individer (6 procent) som har lika eller lägre inavelskoefficient än Djurskog 3. Vidare ifrågasätts riktigheten i länsstyrelsens sätt att "ackumulera" angreppen på hundar. Vidare är det oklart och inte tydligt kvalitetssäkrat om det är tiken ensam som står för angreppen, vilket kan få till följd att Galvenhannen står på tur om angreppen fortsätter och ovanstående förutsättningar fortsatt kommer att gälla. Påståendet att jägarna hållit sig nära hundarna finns inte närmare beskrivet eller kvalitetssäkrat på vilket sätt detta skett. Som ytterligare motiv för skydds jakt avser länsstyrelsen att förhindra allvarlig ekonomisk skada för markägaren i form av eventuellt ökande älgbetesskador. Länsstyrelsen anger i sitt beslut vare sig betesskadornas omfattning eller om de ens förkommer i allvarlig omfattning. Inte heller anges älgförekomsten i området. Vidare finns inga redovisade siffror över påståendet att jaktkvoten inte uppfylls och detta vare sig för 2013 års älgjakt, eller hittillsvarande jakt under 2014.

Dessa tre organisationer har, genom Anders Ekholm, förelagts att styrka sin respektive talerätt genom att inkomma med uppgifter om föreningarnas medlemsantal, hur lång tid föreningarna har bedrivit verksamhet, deras stadgar samt underlag som visar att Anders Ekholm är behörig företrädare.

Anders Ekholms har inkommit med vissa kompletteringar i ärendet. Han uppger bl.a. följande. Region Gävleborg av Svenska Rovdjursföreningen utgör ingen egen förening i form av utsedd styrelse. Med anledning av att Svenska Rovdjursföreningen centralt överklagat aktuellt skydds jaktbeslut, förutsätter de att begärda handlingar från föreningen därmed redan finns tillgängliga hos Naturvårdsverket. Beträffande fullmakt att företräda Djurens rätt i Gävle/Sandviken och Svenska Rovdjursföreningen finns ingen formell sådan upprättad för Anders Ekholm, men han har ett inofficiellt godkännande att föra dessa organisationers talan. Om detta inte är till fylles, yrkar de på att deras överklagande ska behandlas utgående från Naturskyddsföreningen i Gävleborgs underlag och således exkludera de två övriga organisationerna.

Ej slutligt beslut

Naturvårdsverket förordnade den 7 januari 2015 (NV-00054-15) att länsstyrelsens beslut tills vidare inte får verkställas i avvaktan på att ärendet slutligen avgörs av Naturvårdsverket eller Naturvårdsverket dessförinnan beslutar annat (inhibition).

Information från länsstyrelsen

Den 8 januari 2015 meddelade länsstyrelsen att ytterligare en hund dödats av varg i södra delen av prästskogen/Haverö reviret.

Skäl

Aktuella bestämmelser m.m.

Om talerätt

Talerätt i ärenden om jakt är varken reglerad i jaktlagen (1987:259) eller i jaktförordningen (1987:905), varför förvaltningslagens regler om talerätt är tillämpliga.

Av 22 § förvaltningslagen (1986:223) framgår att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot och om beslutet kan överklagas.

Av Kammarrättens i Stockholm dom den 7 februari 2013 i mål nr 4390-12 och 4396-12 kan utläsas bl.a. följande. En förening kan, genom tolkning av 22 § förvaltningslagen, anses ha talerätt i ärenden som rör beslut enligt jaktlagstiftningen. Förutsättningar för detta är att föreningen uppfyller de i svensk rätt ställda kraven för att få talerätt i miljöfrågor (se 16 kap. 13 § miljöbalken) samt att beslutet får anses medföra en sådan betydande påverkan på miljön som avses i Århuskonventionen. Beslutet ska även röra en fråga som rör materiell EU-rätt. I målet i kammarrätten bedömdes föreningen ha rätt att klaga

på ett beslut om skyddsjakt efter en genetiskt viktig varg eftersom målet ansågs ha betydelse för naturvärden och medförde en sådan betydande påverkan på miljön som avses i Århuskonventionen.

Skyddsjakt

Beslut om skyddsjakt efter varg kan fattas med stöd av 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905). För att skyddsjakt ska kunna medges krävs att förutsättningarna i 23 a § jaktförordningen är uppfyllda. Skyddsjakt får enligt bestämmelsen meddelas för att förhindra allvarlig skada om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Enligt 23 b § jaktförordningen får beslut om skyddsjakt fattas även om någon skada inte har inträffat om det finns stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå.

Naturvårdsverkets bedömning

Talerätt

Anders Ekholm har förelagts att inkomma med underlag avseende de tre organisationer som han uppger sig företräda. Anders Ekholm uppger att han företräder Djurens rätt i Gävle/Sandviken och har inkommit med visst underlag gällande detta förbund. Förbundet Djurens Rätt Gävle-Sandviken har enligt sina stadgar till ändamål att verka för avskaffande av plågsamma experiment på djur och förbundet söker uppnå detta ändamål genom att samla, bekantgöra och belysa sakförhållanden angående det vetenskapliga djurplågeriet samt genom att befordra stiftandet av verksamma lagar däremot. Mot bakgrund av föreningens angivna ändamål har Djurens Rätt i Gävle-/Sandviken enligt Naturvårdsverkets mening varken visat att föreningen uppfyller de i svensk rätt ställda kraven för att få talerätt i miljöfrågor i allmänhet eller att länsstyrelsens beslut om skyddsjakt efter varg påverkar Djurens Rätt i Gävle/Sandviken på ett sådant sätt att föreningen av den anledningen äger rätt att överklaga beslutet. Vidare har inte visats att Anders Ekholm genom behörig firmatecknare givits fullmakt att företräda förbundet. Överklagandet från Anders Ekholm för Djurens rätt i Gävle/Sandviken ska därför avvisas.

När det gäller Svenska Rovdjursföreningen region Gävleborg så uppger Anders Ekholm i komplettering att det inte är någon fristående förening och hänvisar till Svenska Rovdjursföreningen centralt. Anders Ekholm har inte inkommit med underlag som styrker hans rätt att företräda Svenska Rovdjursföreningen. Mot denna bakgrund avvisas hans överklagande för Svenska Rovdjursföreningen region Gävleborg. Svenska Rovdjursföreningen har dock överklagat beslutet genom Kenth Naucleur (NV-00054-15). Deras överklagande prövas i sak i detta beslut.

Detta innebär att endast Anders Ekhols överklagande för Naturskyddsföreningen i Gävleborg kommer att prövas i sak inom ramen för NV-00244-15.

Beslutet om skydds jakt

Naturskyddsföreningen i Gävleborg har i sitt överklagande den 9 januari 2015 begärt inhibition av skyddsjakten. Länsstyrelsens beslut om skydds jakt var då redan iniberat genom Naturvårdsverkets beslut den 7 januari 2015, se ovan. Det finns mot denna bakgrund inte anledning att pröva föreningens yrkande om inhibition separat utan deras överklagande prövas istället i sak.

Vidare kan framhållas att Naturvårdsverket har att pröva ärendena med utgångspunkt från de förhållanden som förelåg vid tiden för länsstyrelsens beslut. Skador som har inträffat efter beslutet kan därmed inte direkt läggas till grund för bedömningen, men kan ändå ge en bild av den fortsatta utvecklingen i området. För att skydds jakt ska kunna beviljas krävs att samtliga kriterier för jakten är uppfyllda. I detta fall har länsstyrelsen beviljat skydds jakt för att förhindra allvarlig skada.

Förhindra allvarlig skada

Av handlingarna i ärendena framgår att det har skett fyra angrepp i reviret där jakthundar dödats under perioden den 28 september 2013–16 augusti 2014. Vid samtliga tillfällen har länsstyrelsens besiktningsmän konstaterat att skadorna orsakats av varg och i ett av fallen att skadorna indikerat att två vargar attackerat samtidigt. Efter länsstyrelsens beslut har ytterligare en jakthund dödats av varg i reviret.

Naturvårdsverket har i tidigare beslut (NV-08145-14) uttalat att fyra angrepp av sådan här karaktär kan utgöra allvarlig skada i jaktförordningens mening. Naturvårdsverket vidhåller denna uppfattning. I den bedömningen är dock tidsaspekten en viktig del. Om angreppen sker under en begränsad tidsperiod ökar sannolikheten för att allvarlig skada uppstår eller förvärras. I detta fall har skadorna uppstått under en relativt lång period där dessutom individerna i reviret delvis har ändrats. Ärendet gäller vidare skydds jakt i ett revir med genetiskt viktiga vargar. Kommissionens vägledning och art- och habitatdirektivets syfte ger vid handen att ju större negativ påverkan ett beslut om skydds jakt har på populationen av den aktuella arten desto högre krav bör ställas på de förutsättningar som ska vara uppfyllda enligt 23 a § jaktförordningen (se Naturvårdsverkets riktlinjer för skydds jakt, s 12). Därmed måste risken för allvarlig skada vägas mot risken för att en genetiskt viktig varg fälls. Länsstyrelsen har beslutat om skydds jakt efter tiken i reviret. I reviret finns även en genetiskt viktig varg samt avkommor från denne. Även om tiken i sig inte har ett lika högt genetiskt värde som den s.k. Galvenhannen så är familjegruppen som sådan genetiskt värdefull. I överklagandena lyfts även tikens betydelse för framtida, genetiskt värdefulla, förnygringar i reviret fram. Mot bakgrund härav kan den skadebild som beskrivs i utredningen och risken för ytterligare skada i detta fall inte anses tillräcklig för att kriteriet förhindra allvarlig skada ska anses uppfyllt. Länsstyrelsen har således inte haft fog för sin bedömning i denna del.

Försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus

Det framgår av handlingarna i ärendena att hannen i reviret är en rysk invandrad varg. Han har därmed mycket stor betydelse för den svenska vargstammens upprätthållande av gynnsam bevarandestatus. Detta betyder att även de valpar som finns i reviret är värdefulla ur ett genetiskt perspektiv. Även om

skyddsjakten avser just tiken och beslutet har ett antal viktiga villkor när det gäller genomförandet av jakten finns alltför stor risk att fel varg, och då en genetiskt viktig varg, fålls. Oaktat detta har även tiken betydelse för upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus genom att hon bidrar till att genetiskt värdefulla valpar föds i reviret. Om hon skulle fållas genom skyddsjakten finns det, som framförs i överklagandena, risk för att den genetiskt viktige hannen i reviret inte får någon föryngring detta år. Med tanke på hannens ålder har detta särskild betydelse.

Med hänsyn till detta anser Naturvårdsverket att ett beslut att bevilja skyddsjakt efter tiken riskerar att försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus. Länsstyrelsen har därmed inte haft fog för sin bedömning i denna del.

Annan lämplig lösning

När det gäller att förhindra skador orsakade av varg på lösa hundar som används vid jakt är de åtgärder som kan vidtas i förebyggande syfte enligt Naturvårdsverkets bedömning begränsade. En av de mest effektiva åtgärderna är att söka av det aktuella området efter varg innan jakten inleds. Det har enligt länsstyrelsen genomförts i detta fall. Därutöver anges i beslutet att jägarna har hållit sig i närheten av hundarna. Naturvårdsverket ifrågasätter inte dessa uppgifter. Även om dessa omständigheter tyder på att det inte finns några ytterligare åtgärder att vidta för att förhindra allvarlig skada så rör det aktuella fallet en tik i ett revir med genetiskt viktiga vargar, varför kriteriet annan lämplig lösning inte blir avgörande för bedömningen. Det förhållande att de förebyggande åtgärderna uppges påverka jakten på klövvilt kan inte heller i sig utgöra grund för skyddsjakt på varg.

Slutsats

Överklagandena från Anders Ekholm för Djurens rätt i Gävle/Sandviken och Svenska Rovdjursföreningen region Gävleborg ska avvisas. Mot bakgrund av att länsstyrelsen utifrån ovanstående bedömning inte haft fog för sitt beslut om skyddsjakt anser Naturvårdsverket att Svenska Rovdjursföreningens och Naturskyddsföreningen i Gävleborgs överklaganden ska bifallas och beslutet upphävas.

Detta beslut får enligt 58 § 1 jaktförordningen inte överklagas.

Beslut i dessa ärenden har fattats av sektionschefen Gunilla Ewing Skotnicka. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit vilthandläggaren Helene Lindahl och Hanna Ek, den sistnämnda föredragande.

För Naturvårdsverket

Gunilla Ewing Skotnicka

Hanna Ek

Kopia till:
-Länsstyrelsen i Gävleborgs län

